

D R E P T U L

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTOR: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R :

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I: Jean Bally cu Jeanna Rosetti-Roznovanu.— Observație de D. Alexandresco.*

Curtea de apel din Iași, secțiunea II: Ilinca M. Vârgolici cu Niță Filipescu.

Tribunalul Ilfov, secț. I: Aurelia Ionescu cu Elena Popescu.— Observație de S. R.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.— *Observație de S. R.*

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 3 Februarie 1910

Președinta d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Jean Bally cu Jeanna Rosetti-Roznovanu

SEPARAȚIE DE PATRIMONII. — DOTĂ. — PERICOL CERT ȘI EVIDENT. — TEMERI DE INSOLVABILITATE. — ART. 1256 C. CIVIL.

SEPARAȚIE DE PATRIMONII. — DEZORDINEA DARAVERILOR BĂRBATULUI. — EXPRESIUNE LEGALĂ. — DREPTUL CURȚEI DE CASAȚIE.

1° Dacă, potrivit art. 1256 din codul civil, nu este necesar ca femeia să aștepte ruina bărbatului pentru a putea cere separația de patrimonii, totuși pentru ca justiția să poată admite această separație trebuie a se dovedi un pericol cert la care dezordinea afacerilor bărbatului ar expune dota.

Astfel fiind, dacă pericolul nu este evident, pe simple inchiitudini sau temeri de insolvabilitate nu se poate justifica o separație de patrimonii.

2° Termenii «dezordinea daraverilor bărbatului», întrebuițați de art. 1256 c. civ., sunt o expresiune legală, și ca atare este în atribuția Curții supreme de a le indica sensul și întinderea.

No. 62.— Casată, după divergență, în urma recursului făcut de Jean Bally, deciziunea Curții de apel din Iași, secțiunea I, cu No. 50 din 1909, dată în proces cu Jeanna Rosetti și alții.

S'au ascultat: d-l avocat I. G. Saita, în desvoltarea motivelor de casare; d-nii avocați P. Missir și I. Oncescu, în combateri

Curtea, deliberând,
Asupra motivului de casare invocat:

«Exces de putere și greșită interpretare a art. 1256 cod. civil și violarea tuturor regulelor în materie dotală și de separațiune de patrimonii.

«Curtea de apel acordă d-nei Roznovanu separațiunea patrimonială dotal, deși recunoaște ea însăși că datoriile actuale ale soțului, cari nu întrec suma de 35.000 lei, față cu venitul de peste 40.000 lei anual al fondului dotal, precum și faptul că s'ar fi sechestrat 5.000 lei din acest venit, nu sunt suficiente pentru a îndreptăți pe soție de a se plânga de sustracțiunea venitului dotal dela destinația sa, și deci aceste împrejurări nu justifică deloc separațiunea patrimonială.

«Pentru a motiva deciziunea sa, Curtea de apel invoacă faptul că nu e exclusă posibilitatea ca soțul să mai contracteze noi datorii, și atunci justiția ar putea să mai sustragă o parte din venituri pentru plata creditorilor.

«Judecând astfel, Curtea de apel stabilește principiul că se poate acordă soției separațiunea patrimonială dotal pentru datorii viitoare și neexistente încă, și violează deci toate regulele în materie de regim dotal și de separațiune de patrimonii, și comite un exces de putere prin aceea că nu interpretează și introduce dispozițiuni noi în art. 1256 c. civil».

Având în vedere că, prin decizia supusă recursului, Curtea de apel a admis acțiunea intentată de intimata Jeanne Rosetti-Roznovanu și, ca conștință, a respins intervenția recurentului, Jean Bally, făcută în calitate de creditor al soțului;

Considerând că faptul pe care Curtea de apel l-a stabilit, pentru a motiva deciziunea sa, este că venitul dotei în sumă de 40.000 lei anual, este micșorat cu suma de 5.000 lei, cât s'a afectat de tribunal pentru plata dato-

riei de 35.000 lei, pentru care Jean Bally și Vincler au făcut popriri; că, pe lângă aceasta, Curtea de apel mai afirmă că dacă această sumă n'ar fi poate suficientă pentru a motiva cererea de separație de patrimonii, dar că n'ar domni ordine în daraverile bănești ale soțului, fără însă să stabilească de unde ar rezultă această dezordine și care este gravitatea ei;

Apoi, mai adaugă că este posibil ca în viitor bărbatul să contracteze datorii mai mari, cari ar putea pune dota în pericol, și că, așa fiind, cu drept cuvânt soția poate fi îngrijată că veniturile dotale au să fie deturnate dela destinația lor;

Considerând că, conform art. 1256 din codul civil, femeia poate să ceară separarea patrimoniilor, dacă dota este în pericol de a se perde și dezordinea daraverilor bărbatului este ajunsă la așa grad încât este îndoios că averea lui ar putea fi îndestulătoare pentru verice acțiuni ce femeia ar putea să aibă la timpul convenit în contra averii bărbatului;

De aci dar, rezultă că dacă nu este necesar a se aștepta ca ruina bărbatului să fie completă pentru ca femeia să poată cere separația de patrimonii, totuși pentru ca justiția să poată admite această separație, trebuie a se dovedi un pericol cert, la care dezordinea afacerilor bărbatului ar expune dota; că, așa fiind, dacă pericolul nu este învederat, pe simple închietudini sau temeri de insolvabilitate nu se poate justifica o separație de patrimonii;

Considerând că, dacă instanțele de fond au dreptul de a declara și constată în mod suveran faptele cari îi sunt arătate cum că ar constitui dezordinea daraverilor bărbatului, aparține însă Inaltei Curți de casație de a le califica, adică de a le preciza adevăratul lor caracter; cu alte cuvinte, termenii «dezordinea daraverilor bărbatului» întrebuițați de art. 1256 c. civil, sunt o expresiune legală, și ca atare este în atribuția Curții supreme de a le indica sensul și întinderea;

Considerând că, în specie, instanța de fond, pentru a admite separația de patrimonii, nejustificând cum că din faptele constatate ar reeși un pericol cert și evident, ci bazându-se mai mult pe închietudini și temeri de o viitoare insolvabilitate, a dat o greșită interpretare și prin urmare a violat termenii legali și dispozițiunile art. 1256 din codul civil.

Pentru aceste motive, casează.

Observație. — Decizia Curții de casație ce publicăm mai sus este relativă la separația de bunuri sau de patrimonii, care este o măsură de protecțiune conferită femeii, *sub regimul dotal*, pentru a-și salva interesele sale, decât pentru daraverile băr-

batului sunt în așa stare în cât dota ei este în primejdie (art. 1256) ¹⁾.

Separația de patrimonii este, după expresiunea unui autor ²⁾, sechestrarea dotei femeii. Ea rezultă dintr'o hotărîre judecătorească care, după cererea femeii, și numai după cererea ei (art. 1257), deosebește cu totul interesele bănești ale soților.

Expresiunea *separație de patrimonii* nu este tocmai potrivită în legea noastră, pentru că, în codul nostru, neexistând regimul de comunitate legală din codul francez, unde cu adevărat averea comună a soților se confundă cu patrimoniul bărbatului, el având chiar dreptul de a dispune de dânsa (art. 1421 C. fr.), la noi, averea femeii nu se confundă în realitate cu cea a bărbatului decât atunci când dota ei consistă în bani, sau în lucruri mobile prețeluite (art. 1245), sau în imobile prețeluite, cu declarația că prețeluirea constituie o vânzare (art. 1246). Cu toate acestea, legiuitorul a adoptat pentru toate cazurile, chiar pentru acele în cari averea femeii este deosebită de aceea a bărbatului, expresiunea «separație de bunuri sau de patrimonii» ³⁾.

Această instituție proteguitoare își are originea în dreptul roman, unde femeia putea chiar în timpul căsătoriei, *etiam constante matrimonio*, să ceară restituirea anticipată a dotei sale, când bărbatul eră rău administrator și risipitor: *si dotem ita dissipaturus est (maritus), ut non hominem frugii oportet* ⁴⁾; *si male res maritus gubernet* ⁵⁾; când el eră redus la sărăcie: *ubi adhuc matrimonio constituto, maritus ad inopiam sit deductus* ⁶⁾, și chiar atunci când mijloacele sale devenise neîndestulătoare pentru restituirea dotei: *ex quo evidentissimè*

1) Separația de patrimonii garantează nu numai averea actuală a femeii, ci și averea ei eventuală. Planiol, III, 1172; Marcadé, V, art. 1443, No. 1.

Prin aplicarea acestui principiu se decide, în genere, că femeia poate cere separația de patrimonii chiar în caz când n'a adus nici o dotă, destul este ca ea să aibă un talent sau o industrie de natură a-i procura mijloace de existență, dacă rezultatul muncii sale poate, într'un moment dat, să fie periclitat prin purtările bărbatului. Marcadé, *loco cit.*; Répert. Sirey-Carpentier, v^o *Séparation de biens*, 54, și autoritățile citate acolo. — *Contră*: Benoit, *Tr. de la dot*, I, 276, p. 406 urm. (ed. din 1829).

2) Bruneman asupra L. 27, Cod. *De jure dotium*, 5, 12.

3) Cpr. Nacu, III, p. 122, No. 204.

4) L. 22 § 8, *in medio*, Dig., *Solutio matrimonio*, 24, 3.

5) Nov. 97, capit. 6, Pr.

6) L. 29, *ab initio*, Cod. *De jure dotium*, 5, 12.

apparuerit mariti facultates ad dotis exactionem non sufficere 7).

Și pentru ca femeea să aibă acest drept, nu eră nevoie ca ea să aștepte ruina complectă a bărbatului, după cum pare a crede un autor 8), ci eră suficient ca bărbatul să fi început a face o rea întrebuințare de averea femeii, *viro inchoante male substantia uti*, după cum se exprimă Novela 97, cap. 6, *De collatione dotis inope moriente marito*, Pr., in fine.

În dreptul vechiu francez, separația de patrimoni eră de asemenea admisă, decâteori daraverurile bărbatului mergeau rău, *cum maritus vergit ad inopiam* 9).

Iată acum și dispozițiile din dreptul nostru anterior: «Dacă femeea va vedea pe bărbat scăpătând, zice art. 1621 din codul Calimach, poate *cu cuvânt de amanet* să oprească averea lui în loc de zestre, de daturi nuntești și de exopricale, pentru ca să se hrănească pe sine, și pe bărbat și pe ai lor copii comuni, de vor avea; însă nu are voe să înstrăineze ceva dintr'acestea, trăind bărbatul, și fără învoire».

Codul Caragea are următoarea dispoziție :

«Țiind căsătoria, nu e slobodă muerea să-și ia zestrea dela bărbat, afară numai când se va dovedi risipitor și cheltuitor, sau îngreuiat cu datorii; atunci poate muerea *cu mijlocul judecăței* 10), să-și ia zestrea, sau să ceară siguranța ei; și când biserica va osebi pre muere de bărbat pentru un curs de vreme, cu nădejde de împăcare 11), și atunci poate să-și ceară siguranța zestrei» (art. 36—38, partea III, capit. 16).

În fine, art. 22, capit. 33 din codul lui Andr. Donici dispune că :

«Dacă bărbatul va cădea sub datorii grele, sau în altă

7) L. 24, Pr., Dig., *Solutio matrimonio*, 24, 3.

8) Toullier-Duvergier, VII, partea I-a, 21, pag. 27. Aceeaș soluție este admisă și astăzi. Vezi Planiol, III, 1166; Répert. Sirey, v° *Sépar. de biens*, 96, și autoritățile citate acolo.

9) Roussilhe, *Tr. de la dot.* 474, pag. 364; Pothier, *Tr. de la communauté*, III, 520; Dutruc, *Tr. de la séparation de biens judiciaire*, 53 (ed. din 1853).

10) După acest cod, separația de patrimoni nu putea deci să fie valutară, ca și astăzi (art. 1258). — *Contră*: Nov. lui Justinian 140.— Dispoziția care oprește separația de patrimoni voluntară a fost considerată de trib. imperiului german ca interesând ordinea publică internațională. Sirey, 86. 4. 9 (cu nota lui Beauchet in sens contrar).

11) Această deosebire între bărbat și femeie, de care vorbește aici codul Caragea, nu este decât anul de încercare de astăzi (art. 241, 242).

primejdie de vinovăție, dintre care se va hotări să i se ia averea și tot ce are, sau va cădea sub datoria visteriei țării, să nu se răpească averea lui până ce femeea nu-și va deosebi și nu-și va lua zestrea ei, și apoi ceea ce va rămâne, aceea se va lua».

Dreptul roman făcea, după cum am văzut, admisibilă separația de patrimoni pentru două cauze deosebite: risipirea dotei și dezordinea daraverilor bărbatului, care putea să facă ca el să nu aibă destule bunuri pentru a asigură restituirea ei. Art. 1256 din codul civil este redactat în acelaș sens.

După acest text, femeea poate cere separația de patrimoni: 1° când dota ei este în pericol; 2° când dezordinea daraverilor bărbatului este în așa stare încât este îndoială că averea lui ar putea fi îndestulă pentru restituirea dotei 13).

Dacă dota este sau nu în pericol, aceasta este o chestie de fapt, care se apreciază în mod suveran de judecătorii fondului. Acești judecători pot, deci, să nu vadă un pericol real, chiar dacă acte de urmărire ar fi fost îndreptate contra bărbatului, precum ei pot, din contra, să declare dota periclitată chiar dacă bărbatul n'ar fi fost încă obiectul unei urmăriri 13).

Dar dacă instanțele de fond determină în mod suveran faptele pe cari se întemeiază separația de patrimoni, Curtea de casație este în drept de a califică aceste fapte, atribuindu-le adevăratul lor caracter 14).

Prin urmare, decizia Curței de casație este juridică.

D. ALEXANDRESCO

CURTEA DE APEL DIN IAȘI

SECȚIUNEA II

Audiența dela 22 Februarie 1910

Președinta d-lui D. Sofian, președinte

linca M. Vărgolici cu Niță Filipescu

BEZMAN. — PĂRȚI CONTRACTANTE. — PROPRIETATEA FIINȚEI ȘI PROPRIETATEA FOLOSINȚEI. — DREPTURI INDEPENDENTE UNUL DE ALTUL. — §§ 1506, 1509, 1510 ȘI 1530 CODUL CALIMACH.

CONSTRUCTOR. — CONSTRUCȚIE FĂCUTĂ PE LOC STRĂIN — BUNĂ CREDINȚĂ. — DOVADA CONTRARIE. — ART. 494 ȘI 1899 C. CIVIL.

1° În tocmeala de bezman, prevăzută de §

12) Cpr. Trib. Buzău, *Dreptul* din 1902, No. 9.

13) Cpr. Cas. rom. Bult. s, II, 1880, pg. 5; Cas. fr. D. P. 47. 1. 197; Sirey, 47. 1. 508. Vezi și alte autorități citate în tom. VIII al Coment. noastre, p. 344, nota 1.

14) Vezi Dutruc, *op. cit.*, 98, p. 86; Dalloz, *Nouveau C. civil annoté*, III, art. 1443, No. 47. Mai vezi Répert. Dalloz, *Contrat de mariage*, 1639 și *Cassation*, 1660.

1506 din codul Calimach, amândouă părțile contractante sunt proprietare, una a ființei lucrului și alta a folosinței acestui lucru, putând dispune fiecare de dreptul său, fie prin acte între vii, fie prin acte de ultimă voință, fără a fi îngrădit de proprietarul celuilalt drept, decât de observarea regulilor puse de legiuitor pentru menținerea bunelor raporturi ce trebuie să domnească între acești proprietari în interesul chiar al existenței tocmelei de bezman, spre a nu se consolidă ambele proprietăți pe acelaș cap.

2° Primirea canonului de către proprietarul ființei dela un uzurpător nu creiază acestuia dreptul de legitim proprietar al folosinței, chiar dacă i-ar da la mână documentul de bezman cerut de § 1530 din codul Calimach, întrucât drepturile celor doi proprietari sunt independente unul de altul.

3° Pentru ca un constructor să poată beneficia de valoarea materialelor și a lucrărilor ce a întrebuițat la clădirea făcută pe un loc străin, trebuie să fie de bună credință, ceea ce se presupune totdeauna până la dovada contrarie, care e în sarcina părții ce aleagă reaua credință.

No. 14. — S'au prezentat: din partea apelantei, d-l avocat I. Gh. Păunescu; iar intimatul în persoană, asistat de d-l avocat Gh. S. Christofor.

Curtea,

Având în vedere apelul introdus în termen de către Ilinca M. Vârgolici, muncitoare din Galați, contra sentinței civile No. 299 din 15 Aprilie 1906 a tribunalului Covurlui secția II-a, prin care i se respinge acțiunea ce intentase contra lui Niță Filipescu, comerciant din târgușorul Bujor județul Covurlui, pentru revendicarea dreptului de folosință a unui loc din acel târgușor;

Având în vedere desbaterile orale, actele din dosar și concluziile scrise ale părților din care se constată în fapt următoarele: Mihai Vârgolici, tatăl reclamantei, a stăpânit locul cu vie ce se reclamă, împreună cu un alt loc ce se deține de primăria comunei Bujor, timp de vre-o 14 ani ca bezmănar, și încetând din viață în 1893, a doua sa soție, numită tot Ilinca M. Vârgolici, pune stăpânire pe acel loc și după doi ani îl vinde lui Petrache Sârbu care, la rândul său, îl trece ginerelui său Niță Filipescu actualul deținător, iară pe celălalt îl donează primăriei. La 1894 reclamanta, cu dreptul de fiică și unică moștenitoare a lui M. Vârgolici, a intentat acțiune în revendicare contra Ilincăi Vârgolici, mama sa vitrigă, acțiune ce i s'a respins prin decizia No. 73 din 1902 a Curței de apel din Galați pe cuvânt că pământul recla-

mat nu se mai află în stăpânirea ei, și imediat reclamanta intentează aceiași acțiune contra lui Petrache Sârbu, fratele vânzătoarei Ilinca M. Vârgolici; dar și Petre Sârbu donează parte din locul ce se revendică primăriei, și parte, care face obiectul acestui proces, îl vinde ginerelui său Niță Filipescu. Reclamanta este astfel nevoită a începe un nou proces în Februarie 1904 contra actualului deținător al imobilului, care la rândul său face o cerere reconvențională pentru plata valorii materialelor și a lucrărilor construcțiilor de pe acel loc. Tribunalul și Curtea de apel din Galați resping acțiunea, iar înalta Curte de casație prin decizia No. 466 din 1908 a casat decizia Curței de Galați trimetând afacerea în judecata Curței de apel din Iași.

Având în vedere că reclamanta a dovedit la prima instanță atât calitatea sa de fiică și unica moștenitoare a lui M. Vârgolici mort în 1893, cum și identitatea locului, identitate ce se contestase de către pârât, așa că în apel acestea nu fac obiectul nici unei discuții;

Având în vedere că împotrivirea pârâtului la această reclamație constă, în primul loc, în lipsa de calitate a reclamantei, întrucât locul reclamat face parte din moșia Golășei și că reclamanta nu e proprietara acelei moșii;

Văzând că reclamanta, în adevăr, prin petiția dată tribunalului revendică proprietatea viei stăpânită de tatăl său M. Vârgolici, dar în ședința din 20 Decembrie 1904 a tribunalului a recunoscut că proprietarul locului e stăpânul moșiei Golășei, și că dânsa înțelege a pretinde proprietatea folosinței acelei viei ca bezmănară; că în concluziile ulterioare acestei declarații, făcute atât la tribunal cât și astăzi în apel, nepretinzând decât proprietatea folosinței astfel cum își restrânsese obiectul reclamației, obiecțiunea ce se face de intimat nu este întemeiată din acest punct de vedere;

Văzând că locul ce se reclamă este supus tocmelei de bezman prevăzută de § 1506 din codul Calimach; că în această tocmeală amândouă părțile contractante sunt proprietare, una a ființei lucrului și alta a folosinței acelui lucru, putând dispune fiecare de dreptul său fie prin acte între vii, fie prin acte de ultimă voință, fără a fi îngrădit de proprietarul celuilalt drept, decât de observarea regulilor puse de legiuitor pentru menținerea bunelor raporturi ce trebuie să domnească între acești proprietari, în interesul chiar al existenței tocmelei de bezman, spre a nu se consolidă ambele proprietăți pe acelaș cap (§§ 1509 și 1510 c. Cal.); că, dacă proprietarul folosinței poate dispune după plac de dreptul său, îl și poate reclamă dela cel ce i l-a încălcat; că așa fiind, și din acest punct de vedere obiecțiunea pârâtului este neîntemeiată;

Având în vedere că, în al doilea loc, pârâtul Niță Filipescu susține că reclamanta nu a dovedit că părintele său M. Vârgolici a fost proprietarul folosinței locului reclamat;

Văzând că martorii ascultați la prima instanță (f. 96) cât și la Curtea de Iași declară, că pe locul ce se reclamă se află o vie pe care o stăpâneă din vechime un Neagu Cristea și că dela acesta, via rămânând paragină, a stăpânit-o vre-o 14 ani tatăl reclamantei M. Vârgolici până la moarte în 1893; că prin urmare este stabilit că înainte de 1893 Vârgolici era bezmănar, căci bezmanul nu se stinge prin stricăciunea răsadurilor, plantațiilor sau zidirilor care se pot reinnoi (§ § 1537 și 1538 c. Cal); că pârâtul nu este în drept să pretindă reclamantei a dovedi mai mult decât că Vârgolici a stăpânit ca proprietar anterior posesiunii sale; că, dacă pretinde că stăpânirea lui Vârgolici a fost o uzurpare, Filipescu trebuie să probeze că deține vre-un drept dela acel deposedat Neagu Cristea; că însă drepturile pârâtului nu se urcă mai sus decât la Ilinca M. Vârgolici care, prin însuși actul de vânzare al locului în litigiu către fratele său Petrache Sârbu, declară că acel loc îl are dela bărbatul său M. Vârgolici ca zestre; că nu s'a prezentat în instanță actul dotal spre a se vedea cuprinsul său și temeinicia afirmării acestei alegațiuni; că, cu toate acestea, din copia hotărârei de restituire a dotei Ilinei Vârgolici, aflată la dosar, se vede că acel act dotal a fost prezentat și judecata a constatat că Ilinca Vârgolici nu avea dotă imobiliară, ci numai suma de 2.200 lei asigurată cu ipotecă în imobilele ce Vârgolici avea în Vârlez, așa că în acel act nici nu se face vorbire de via din Bujor; că, reclamanta nu este ținută să dovedească pârâtului că tatăl său a plătit proprietarului ființei viei canonul anual, pentru că acesta este un drept al celui proprietar al ființei, iar împrejurarea că pârâtul înfățișează câteva chitanțe de plata canonului pentru acelaș loc, toate cu data posterioară intentării acțiunii, nu micșorează întru nimic dreptul reclamantei de a pretinde proprietatea folosinței lucrului uzurpat, întrucât primirea canonului de către proprietarul ființei dela un uzurpător nu creiază acestuia dreptul de legitim proprietar al folosinței, chiar dacă i-ar da la mână documentul de bezman cerut de § 1530 din codul Calimach, și întrucât însuș proprietarul ființei nu poate îndepărta pe acel al folosinței din acest drept, decât prin bună învoială sau prin judecată, potrivit §§ 1533 și 1517 cod. Calimach, deosebit de împrejurarea că drepturile celor doi proprietari sunt independente unul de altul, cum s'a arătat mai sus; că, actul de vânzare dat de Ilinca Vârgolici lui Petrache Sârbu fiind izvorul dreptului pârâtului, recunoașterea ei că locul reclamat pe care-l vinde, este rămas dela defunctul M. Vârgolici, este opozabilă reprezentanților ei cu titlu particular, adică lui Petrache Sârbu, primul dobânditor al imobilului, și actualului deținător, Niță Filipescu; că, atât Sârbu cât și Filipescu dețin locul în litigiu dela o persoană ce nu are dreptul de proprietate; că, așa fiind, reclamanta și-a dovedit pe deplin

dreptul său la proprietatea folosinței lucrului reclamat ce se deține pe nedrept de către N. Filipescu;

Având în vedere că pârâtul în subsidiar cere pe baza art. 494 din codul civil a se admite cererea sa reconvențională, și recunoscându-se ca constructor de bună credință, să se oblige reclamanta la plata valorii materialului și a lucrărilor întreprinse la clădirea construcțiilor de pe terenul revendicat, evaluate de expert la suma de 16,257 lei 96 bani cu procente, acordându-i și dreptul de retențiune până la plata acestei sume;

Văzând că, după art. 494 din codul civil, ca un constructor să poată beneficia de valoarea materialelor și a lucrărilor ce va fi întreprinse la clădirea construcțiilor ce va fi făcut pe un loc străin, trebuie să fie de bună credință; că buna credință se presupune totdeauna, și aducerea probei cade în sarcina celui ce alegă reaua credință (art. 1899 c. c.), iar buna credință este de ajuns să fi existat în momentul câștigării imobilului (art. 1898 din codul civil);

Văzând că reaua credință putându-se dovedi cu martori și prezumții în virtutea art. 1198 și 1203 c. civil, Curtea a încuviințat proba testimonială, și martorii ascultați, chiar acei propuși de intimat, declară că intimatul e comerciant și stă în localitate de cum și-a făcut armata, sunt acum vre-o 20 ani, și nici dânsul nu neagă aceasta; că, în afară de declarația celor doi martori propuși de reclamantă, că pârâtul știe că locul reclamat este al lui Vârgolici și că reclamanta e în proces pentru acel loc, însăș împrejurarea că pârâtul locuia de mai mult timp și neîntrerupt în Bujor, ca comerciant de băuturi și băcănie, este o prezumție puternică că dânsul avea cunoștință de ceea ce se petrece în comună; că, dânsul fiind născut, crescut și căsătorit în Bujor, este de necrezut că nu ar fi cunoscut pe defunctul M. Vârgolici, care a fost unul din oamenii de seamă și mult timp primar al comunei, și prin urmare și faptul că Vârgolici stăpâneă locul în litigiu; că, apoi, Filipescu a cumpărat acest loc dela socrul său, Petrache Sârbu, care eră primar în localitate, și în această calitate primea și înmână citațiile ce se făceau în continuarea procesului început de reclamantă încă dela 1894 contra chiar a lui Sârbu, pentru revendicarea locului cumpărat, cum și al aceluia pe care primăria făcuse clădiri; că, pe lângă înrudirea dintre cumpărător cu vânzătorul trebuie adusă împrejurarea că vânzarea se face asupra momentului când Sârbu vede că va fi evins din locul vândut; că, cumpărătorul trebuie să se intereseze de natura posesiunii celui loc de către vânzător, chiar dacă nu ar fi avut cunoștințe personale despre realitatea lucrurilor, și aceasta cu atât mai mult că știe carte; că, la toate acestea, dacă se unește răspunsul dat de dânsul la interogatorul luat la Curte, că a început construirea caselor după doi sau trei ani dela cumpărarea locului, adică în vara anului 1904 cel mai de vreme, pe când acțiunea în revendicare

se introdusese în Februarie acel an, rezultă până la evidență că dânsul a știut chiar în momentul cumpărării că acel loc nu e al lui Petrache Sârbu, și că construcțiile ce le face sunt pe locul rămas dela M. Vârgolici pentru a cărui revendicare reclamanta îi intentase această acțiune înainte de începerea lor; că, prin urmare, dovădindu-se reaua credință a deținătorului Niță Filipescu, urmează a se înlătura și acest mod de apărare introdus sub formă de acțiune reconvențională;

Având în vedere că Curtea, constatând că pârâțul Niță Filipescu a construit cu rea credință pe locul revendicat de reclamanta Ilinca M. Vârgolici, în temeiul aceluiaș articol 494 c. c. urmează ca acest constructor de rea credință să aducă acel loc în starea de dinaintea facerii construcțiilor, cu alte cuvinte să și ridice cu cheltuiala sa materialurile întrebuițate la acea construcție, după cum cere reclamanta;

Având în vedere că acest proces durează de mai mulți ani, percurgând mai multe instanțe chiar în casație, și că s'au făcut cheltuieli cu martori, experți și avocați, urmează a se acorda părții apelante cheltuielile de judecată în virtutea art. 140 și 146 pr. civ.;

Văzând că apelanta s'a servit cu un act de paupertate și după art. 42 din legea timbrului și art. 193 din regulamentul portăreilor partea care cade în proces, trebuie să plătească timbrul și taxele ce ar fi trebuit să se perceapă dacă partea nu ar fi fost săracă.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Em. Cernătescu, admite apelul, etc.

Semnați : D. Sofian, T. Crivăț, Em. Cernătescu,
C. N. Ruzdugan.

Notă.— Asupra contractului de bezman, a se vedea interesante observațiuni ale d-lui profesor D. Alexandresco, ce însoțesc hotărârile publicate în *Dreptul* din 1909, No. 36, 56 și 50, cum și tom. IX al Comentariilor sale, pag. 369 urm.

În privința contractului de bună credință, a se vedea acelaș autor, t. III, pag. 336 urm.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIUNEA I

Audiența dela 18 Septembrie 1909

Președinta d-lui Eftimie Antonescu, președinte

Aurelia Ionescu cu Elena Popescu.

ERED E APARENT.— HOTĂRÎRE OPOZABILĂ EREDELUI DE SÂNGE.— BUNĂ CREDINȚĂ.— COLUZIUNE (LIPSĂ DE).

PROCESE.— ACTE DE ADMINISTRAȚIE ȘI DE GESTIUNE.— HOTĂRÎRI.— EFECTE.

ACȚIUNE POSESORIE.— HOTĂRÎRI.— DACĂ AU AUTORITATEA LUCRULUI JUDECAT ÎN PETITORIU.— ART. 1201 C. CIVIL.

1° Hotărârile pronunțate în favoarea sau contra moștenitorului aparent, sunt opozabile adevăratului erede de sânge, dacă cel dintâiu a pledat și s'a apărat de bună credință, fără să fi existat coluziune între dânsul și pretnisul său adversar.

2° Procesele sunt acte de administrațiune și de gestiune, întrucât de rezolvarea lor într'un sens sau

altul depinde conservarea sau pierderea bunurilor.

3° Sentințele pronunțate în posesoriu nu au autoritate de lucru judecat în petitoriu.

Tribunalul,

Asupra acțiunii în revendicare, intentată de Aurelia Ionescu, în calitate de moștenitoare a defunctei Maria Ivanovici, prin petiția înregistrată la No. 30862 din 25 Septembrie 1906, contra d-nei Elena Popescu, în calitate de moștenitoare a defunctului Nae Georgescu, și contra lui A. Popescu, în calitate de soț al Elenei Popescu, prin care se revendică imobilul din str. Ceauș Radu No. 3, și se cere daune-interese 5000 lei, reprezentând folosința de care a fost privată reclamanta, ca și degradarea de plantațiuni la acelaș imobil;

Având în vedere că, din actele depuse de reclamantă ca și din susținerile sale rezultă, în fapt, următoarele :

(Urmează expunerea faptelor)

Având în vedere că reclamanta Aurelia Ionescu, prin avocatul său, în susținerea acțiunii sale invoacă, în prim loc, autoritatea lucrului judecat ce derivă în favoarea sa, ca moștenitoare a Mariei Ivanovici, din decizia No. 159 din 1891, a Curții de apel din Craiova secția I-a, iar în al doilea loc, chiar dacă această autoritate a lucrului judecat n'ar putea-o opune cu succes, încă acțiunea sa în revendicare e temeinică față cu diversele acte prezentate, prin care își învederează dreptul de exclusivă proprietate asupra imobilului ce se revendică.

În ce privește primul motiv, derivător din autoritatea lucrului judecat :

Având în vedere că reclamanta își întemeiază drepturile sale de autoritate de lucru judecat pe decizia No. 159 din 1891 a Curții de apel din Craiova, dată față de legatarul universal al defunctului Nae Georgescu, care urmează a fi socotit ca moștenitorul aparent al defunctului, la acea epocă fiind singurul erede de drept investit de defunct prin testament, și recunoscut de justiție ca atare, de a stă în proces, cu toate că dânsul ulterior a fost depărtat prin chemarea la succesiune a pârâtei de astăzi, ca moștenitoare de sânge;

Având în vedere că în doctrină, ca și în jurisprudență, este aproape generalmente admis că hotărârile pronunțate în favoarea sau în contra moștenitorilor aparent, sunt opozabile adevăratului erede de sânge, dacă moștenitorul aparent a pledat și s'a apărat de bună credință, fără o coluziune între dânsul și pretinsul său adversar; acest lucru este admis de doctrină și jurisprudență ca o consecință a aprecierii drepte că procesele sunt acte de administrațiune și de gestiune, de a căror rezolvare într'un sens sau altul depinde adeseaori conservarea sau pierderea bunurilor; că, dacă discuțiune există în doctrină și jurisprudență pe terenul validității actelor de înstrăinare voluntară, făcute de eredele aparent, nici o discuție în general nu mai începe astăzi în ce privește

instrăinările forțate ca și instrăinările provocate de efectul sentințelor judecătorești date între părți de absolută bună credință;

Considerând că, față cu aceste principii, urmează a vedea dacă în speță ele sunt aplicabile, adică intrucât autoritatea de lucru judecat invocată, poate fi opusă cu succes pârâtei;

Considerând că decizia No. 159 din 1891 a Curții de apel din Craiova este dată, după ce apărări asupra fondului, după ce preparatorii ce conduceau la rezolvarea lui, au fost făcute în prezența chiar a defunctului pârât Nae Georgescu. În adevăr, din decizia citată rezultă că, până la introducerea comitetului permanent de Ilfov în proces, ca legatar universal pe baza testamentului, au urmat discuțiuni de fond importante, s'au admis și efectuat pe temeiul actelor depuse de autoarea reclamantei de azi cercetarea locală, s'a admis după aceia martori pentru a stabili pârâtul Nae Georgescu prescripția de 10 ani în favoarea sa, încât în bună parte procesul a fost purtat chiar față de defunctul Nae Georgescu, pe care-l reprezintă astăzi pârâta Elena Popescu; că deși deciziunea s'a dat față de comitetul permanent de Ilfov, singurul erede legal investit prin testament de a conduce atunci acest proces și de a reprezenta succesiunea defunctului Nae Georgescu, totuși acea deciziune s'a dat după apărări serioase din partea comitetului permanent de Ilfov, moștenitorul legal de până atunci, după cum se învederează din conținutul deciziunii. Nu numai atât, comitetul permanent a atacat și cu recurs acea deciziune, a uzat deci de toate mijloacele pe cari, în mod serios, legea le pune la dispoziția unui pârât, chemat și doritor de a se apăra;

Considerând că dacă ulterior acest legatar universal, prin anularea testamentului, a fost îndepărtat dela succesiunea defunctului Nae Georgescu, chemându-se la succesiune pârâta de azi, în calitate de moștenitoare de sânge, un moment nu se poate susține că până la darea deciziei între predecesorul erede al pârâtei de azi, ar fi existat coluziune pentru a se ajunge a se da acea deciziune în scop de a se fraudă moștenitoarea ce se luptă să fie recunoscută ca atare, în procesul de anularea testamentului defunctului Nae Georgescu, încât, din acest punct de vedere, deciziunea dată de Curtea de Craiova, cată a fi privită ca opozabilă pârâtei de azi, mai ales că obiectul procesului de azi, ca și cauza ce l'a determinat sunt exact aceleași ca în procesul rezolvat prin deciziunea Curții de apel din Craiova;

Considerând că obiecțiunea formulată de pârâta Elena Popescu prin concluziunile depuse cu ocaziunea cercetării anterioare a procesului, că deciziunea obținută de autoarea reclamantei nu-i poate impune autoritatea de lucru judecat, de oarece ar fi trebuit să fie pusă în cauză și dânsa înaintea Curții de Craiova, nu poate fi ținută în seamă, de oarece singura persoană în drept de a figura în calitate de erede a defunctului N. Georgescu, pe tim-

pul când procesul se pertracta înaintea Curții de Craiova era numai comitetul permanent de Ilfov, pus în posesie de justiție, iar pârâta la acea epocă n'avea nici un drept, decât de a fi pornit procesul de anularea testamentului; că dacă această obiecțiune, netemeinică de altfel, poate s'o formuleze pârâta contra reclamantei, nu mai puțin ea poate fi opusă de către reclamanta de azi pârâtei, intrucât nici dânsa, cu ocaziunea procesului de anularea testamentului, proces intentat posterior dărei decizii Curții de Craiova, n'a pus în cauză pe reclamantă, deși aceasta nu i-ar fi vătămat, în ipoteza susținută de dânsa, că deciziunea Curții de Craiova nu-i atrăgea respectul autorității lucrului judecat. Nici una nici alta dintre părți, dar mai ales reclamanta de azi, nu erau legal ținute de a pune în cauză în procesele de revendicare și de anulare de testament ce s'au pertractat pe adversara sa de azi;

Considerând că nici obiecțiunea formulată de pârâtă prin aceleași concluziuni, că ar avea în favoarea sa autoritatea lucrului judecat, decurgând în ce privește proprietatea imobilului în litigiu din sentința No. 434 din 7 Septembrie 1894 a tribunalului Ilfov secția III-e, nu este temeinică, de oarece, deși acea sentință este în adevăr dată contradictor între aceleași părți ca și azi, și cu toate că printr'insa acel tribunal cu ocaziunea acțiunii posesorii intentată de pârâta de azi contra reclamantei pentru același imobil, s'a discutat tăria decizii Curții de Craiova și i-s'a contestat tăria autorității lucrului judecat ca fiind dată între persoane streine, totuși această sentință dată pe cale posesorie, în care nu se putea discuta decât posesia, iar nici decum dreptul de proprietate al părților asupra imobilului în litigiu, nu poate avea tăria de lucru judecat, decât atunci când ar fi din nou de rezolvat chestiunea posesiunii de atunci a imobilului în litigiu, iar nici decum proprietatea lui, ceace formează obiectul procesului de față.

În ce privește motivul al doilea de susținerea acțiunii:

Având în vedere că, chiar în ipoteza când autoritatea lucrului judecat, invocată de reclamanta Aurelia Ionescu, nu i-ar putea folosi cu succes, încă acțiunea dânsai în fond cată a fi admisă, intrucât din actele ce le-a prezentat înaintea tribunalului, acte prezintate și înaintea Curții de Craiova, care le-a discutat și găsit cu totul temeinice, se învederează cu prisosință dreptul său legitim de proprietate asupra locului ce se revendică.

În adevăr, acest loc a aparținut înainte de 15 Iulie 1851 lui Iancu sin Stoian, care, la această dată, l'a constituit zestre ficei sale Tinca la căsătoria cu Hagi Nicolae; la 19 Octombrie 1857 Tinca Ion Hagi Nicolae a vândut jumătate din imobil Marghioalei Ioan, iar la 27 Mai 1869 și cealaltă jumătate lui Marin Ivanovici, care prin act de donațiune autentificat sub No. 4375 din 3 Iunie 1882 l'a făcut danie soției sale Marghioala Ioan, zisă și Ivanovici, autoarea ca mătușă a reclamantei de azi Aurelia Ionescu; aceasta l'a stăpânit până în 1885, când i-a fost uzurpat

de vecinul Nae Georgescu, autorul pârâtei de azi, introducând într'insul porcii săi și mai târziu plantând pomi grație împrejurării că autoarea reclamantei nu locuia în mahalaua unde era situat imobilul ;

Considerând că față de aceste acte este neîndoelnic că locul în litigiu a aparținut autoarei reclamantei ca proprietară și deci acțiunea reclamantei, din acest punct de vedere, cată a fi admisă ;

Considerând că dânsa, prin acțiunea sa, a mai cerut a fi obligată pârâta la plata sumei de 5000 lei, drept daune pentru posesiunea deținută pe nedrept ca și pentru degradarea plantațiilor ce se aflau pe imobil dela data uzurpării până azi ;

Considerând că o asemenea pretențiune nu poate fi admisă în totul, de oarece dacă până la data obținerii deciziei No. 167 din 16 Ianuarie 1892, pârâta singură, ca și prin autorul ei, a stăpânit de rea credință imobilul în litigiu, nu i-se mai poate zice același lucru pentru deținerea lui posterioară acelei deciziuni, până la intențarea acțiunii de față de când iarăși reaua credință ca posesie a reapărut ; încât tribunalul cată în aprecierea sa suverană a fixa suma de 2000 lei ca reprezentând valoarea daunelor pricinuite prin stăpânirea pe nedrept de către pârâta a imobilului numai dela 6 Septembrie 1906, data prezentei acțiuni, ca și pentru distrugerea plantațiilor ce au existat, sumă ce trebuie a fi plătită de Nae Gherghiceanu ;

Considerând că reclamanta cu susținerea acțiunii de față a efectuat cheltueli, tribunalul de asemenea după aprecierea sa, găsește că suma de lei 600 acoperă acele cheltueli, încât și la această sumă urmează a fi condamnată pârâta Elena Popescu astăzi decedată, însă moștenită de pârâta Nae Gherghiceanu.

Pentru aceste motive, admite în parte acțiunea.

Semnat, Ef. Antonescu, judecător-unic.

Observație.— Punctul judecat de tribunal, cu privire la chestiunea de a se ști dacă hotărârile pronunțate în favoarea sau în contra moștenitorului aparent, sunt sau nu opozabile adevăratului moștenitor, este controversată, însă soluția admisă de tribunal este cea admisă, în genere, de doctrină și jurisprudență. Vezi autoritățile citate într'un sens și într'altul de d-l profesor D. Alexandresco, tom. VI, p. 474, nota 1 și tom. VII, p. 554, text și nota 3. Mai vezi în sensul sentinței tribunalului Ilfov, C. Iași, *Dreptul* din 1906, No. 77.

În cât privește punctul din sentința tribunalului privitor la autoritatea lucrului judecat, este de asemenea nețagăduit că acțiunile pronunțate în posesoriu nu au autoritatea lucrului judecat în petitoriu, și *vice-versa*, pen-trucă, pe lângă că ambele acțiuni au o cauză deosebită, apoi, una este privitoare la posesiune, iar cealaltă la proprietate. Obiectul acțiunii nefiind deci același, nu poate

să existe deci în specie lucru judecat. (Vezi în acest sens Cas. rom. Bult s. 1, 1888, p. 329 și anul 1889, p. 592 și 737; *Dreptul* din 1888, No. 31; din 1889, No. 69 și din 1900, No. 14, precum și Bult s. 1 din 1899, p. 958; *Cr. judiciar* din 1899, No. 27; C. Galați și judecătoria ocol. Brăila, *Dreptul* din 1899, No. 17 și din 1884, No. 80. Vezi și multe alte autorități citate de d-l profesor D. Alexandresco, tom. VII, p. 525, nota 3. S. R.

JURISPRUDENȚA STRAINA

CURTEA DE CASAȚIE DIN ROMA

— 14 Decembrie 1908 —

SEPARAȚIE DE PATRIMONII.— CREDITORI.— DREPT DE PREFERINȚĂ.— DACĂ EXISTĂ ACEST DREPT.— ART. 781 C. ROMÂN.

FALIMENTUL DEFUNCTULUI.— DACĂ ATRAGE SEPARAȚIE DE PATRIMONII.— ART. 781 C. CIVIL, 707 § 2 C. COM.

1° Separația de patrimoniul nu creează nici un drept de preferință în folosul creditorilor defunctului cari au cerut înscrierea, conform art. 1743 c. civ., în contra acelora din creditori cari n'au cerut-o.

2° Falimentul defunctului, declarat în urma încetării sale din viață, atrage de drept separarea între patrimoniul falitului și acel al moștenitorilor săi.

(Din Sirey, 1908. 4. 30).

Observație.— Ambele puncte decise prin hotărârea de mai sus sunt controversate, însă soluția admisă, asupra primului punct, de către Curtea de casație din Roma, este generalmente cea primită în doctrină și în jurisprudență. Vezi C. Florența, Sirey, 1908. 4. 29; Pand. fr., v^o *Successions*, 9950; Baudry et Wahl, *Successions*, 3195 (ed. 2-a); D. Alexandresco, tom. III, pag. 593, text și nota 1 (ed. 1-a).

În privința punctului de al doilea, chestiunea este de asemenea controversată. Vezi în sensul deciziei de mai sus, C. Douai, D. P. 78. 2. 149; Sirey, 80. 2. 260; Esnault, *Tr. des faillites et banqueroutes*, II, 330 și 351.— Vezi însă în sens contrar, Baudry et Wahl, *Successions*, III, 3110, *in fine*; Demolombe, XVII, 198; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, VII, 69; Boistel, *Pr. de droit commercial*, 918. Vezi asupra acestei controverse, Répert. Sirey, v^o *Faillite*, 101, 102 și *Sépar. des patrimoines*, 32. Vezi și F. Herman, *C. civil annoté*, II, art. 878, No. 48 urm., etc.

S. R.

GRIGORE V. MANIU. — Explicațiuni teoretice și practice asupra Codului de comerț Român, Volumul III, coprinzând legile privitoare la persoana comerciantului și noțiuni relative la fondul comercial. — Tipogr. Gutenberg, Ioseph Göbl, București, 1909.

Prețul 12 Lei.